

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัด โครงการอาหารกลางวัน ความการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ในปีการศึกษา 2530 จำนวนทั้งสิ้น 4,501 คน จาก 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา 1,353 คน ชัยภูมิ 715 คน บุรีรัมย์ 817 คน ศรีสะเกษ 867 คน และสุรินทร์ 749 คน

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล จำนวน 162 คน โดยจะใช้ประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล จากจำนวนประชากรที่เหลืออยู่ 4,342 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane 1970: 887) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย 367 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 400 คน นำมาสุ่มถามขั้นตอนต่อไปนี้เป็นคือ

1. สุ่มจำนวนโรงเรียนจากทุกอำเภอในแต่ละจังหวัดโดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ 9.21 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละจังหวัด

$$(\text{การเทียบอัตราส่วน}) = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100)$$

2. สุ่มจำนวนโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของแต่ละอำเภอ
ในแต่ละจังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ดังรายละเอียด
ในตาราง

จังหวัด	โรงเรียน ทั้งหมด (=ผู้บริหาร ทั้งหมด)	โรงเรียน ในเขตฯ (=ผู้บริหาร ในเขตฯ)	โรงเรียน นอกเขตฯ	โรงเรียนที่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง (=กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารนอกเขต)	จำนวน อำเภอ
นครราชสีมา	1,353	58	1,296	119	23
ชัยภูมิ	715	39	696	64	13
บุรีรัมย์	817	19	781	72	14
ศรีสะเกษ	867	21	842	78	14
สุรินทร์	749	25	727	67	13
รวม	4,501	162	4,342	400	77

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น
3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของ
โรงเรียน และสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ
(check list) และเติมข้อความจำนวน 49 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
โดยแบ่งเป็น 4 ด้านคือ ด้านการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านบุคลากร
ด้านงบประมาณและค่าใช้จ่าย และด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ เป็นแบบมาตราส่วน
ประเมินค่า (rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียน เป็นแบบปลายเปิด (open ended) จำนวน 1 ข้อ

วิธีสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง
ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัญหา และการจัดดำเนินงานโครงการอาหาร
กลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนภาระกิจและความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ของ
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน จากหนังสือ เอกสารคำรา
บบทความ วารสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนบทการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัด
โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

2. กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามจากสภาพท้องถิ่นและเอกสาร
รายงานผลการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ทั้ง 5 จังหวัด ในเขตการศึกษา 11

3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. นำความรู้และข้อมูลที่ได้รับมาสรุปรวบรวม และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม
เนื้อหาทั้งหมด

5. เสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้ประสบการณ์ทางด้านโภชนาการ
จำนวน 13 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ส่วนภาษาไทย
ที่ใช้ และขอคำแนะนำที่จะปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามนี้ให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน
จาก 30 โรงเรียน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่
เป็นปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเท่ากับ 0.91 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้
ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อส่งเรื่องต่อไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอในเขตการศึกษา 11

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ 2 วิธี คือ

2.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามส่วนใหญ่ผ่านทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทางไปรษณีย์ เพื่อส่งต่อไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย และเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จให้ส่งกลับคืนถึงผู้วิจัยโดยตรงทางไปรษณีย์

2.2 ผู้วิจัยได้เดินทางไปส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมกลับคืนด้วยตนเอง จำนวน 20 โรงเรียน ใน 5 จังหวัด โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวม 6 วัน (ตั้งแต่ 3 - 8 มกราคม 2531) รวมเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่ 23 ธันวาคม 2530 ถึง 29 มกราคม 2531 ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ จำนวน 552 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.22

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอสเอ็กซ์ (SPSSX-Statistical Package for the Social Science X) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพทั่วไปของโรงเรียน และสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ตรวจให้คะแนนความน่าทึ่งสมมติของตัวเลือกที่เป็นค่าตอบในแต่ละข้อนำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เป็น 5 อันดับ ดังนี้

คะแนน 4	เท่ากับ	เป็นปัญหามากที่สุด
คะแนน 3	เท่ากับ	เป็นปัญหามาก
คะแนน 2	เท่ากับ	เป็นปัญหาปานกลาง
คะแนน 1	เท่ากับ	เป็นปัญหาน้อย
คะแนน 0	เท่ากับ	ไม่เป็นปัญหา

และแปลความหมายของค่ามัธยฐาน เลขคณิตตาม เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 0.50 - 1.49	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.49	หมายถึง	ไม่เป็นปัญหา

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล กับ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่นอกเขต เทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยการทดสอบค่า 'ที'
(t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหาร
โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแล้วนำเสนอ
ในรูปความเรียงประกอบการอภิปราย